

Stappenplan energiebesparing in de kinderopvang

Voor een planmatige aanpak

Inleiding

Om tot daadwerkelijke energiebesparing te komen, is het goed om een planmatige aanpak te kiezen. Zo voorkom je dat je stappen in het proces overslaat. Onderstaand schema geeft de mogelijke stappen in het proces weer.

1. Voorbereiding

- Maak iemand verantwoordelijk voor energiebesparing
- Bepaal samen een doelstelling voor energiebesparing

2. Vooronderzoek

- Breng de locaties en het energieverbruik in kaart
- Bepaal met welke locaties moet worden begonnen (prioritering op basis van energiestatus)

3. Onderzoek

- Bepaal het benodigde type energieonderzoek (quickscan, energiescan, maatwerk) en vraag een offerte op voor een energiebespaaronderzoek
- Voer een energie bespaaronderzoek uit op de gekozen locatie(s)

4. Beoordelen

- Beoordeel de energie bespaarmaatregelen die uit het onderzoek voortkomen
- Kies de meest geschikte maatregelen en vraag offertes op

5. Uitvoering

- Laat de maatregelen uitvoeren

6. Monitoren

- Bekijk of de maatregelen het gewenste effect hebben gehad
- Blijf sturen op energiebewust gedrag

Wil je direct zelf aan de slag met eenvoudige vormen van energiebesparing op de locaties? Neem stap 1 t/m 4 zelf door met onze checklist en tip 10 lijst voor energiebesparing in de kinderopvang. Houd er in dat geval rekening mee dat niet alle energiebesparende maatregelen die mogelijk zijn op de locatie in beeld gebracht worden.

1. Voorbereiding

>>> Maak iemand verantwoordelijk voor energiebesparing

Vaak is er een plan om met energiebesparing aan de slag te gaan, maar komt het niet echt tot resultaat. Dat komt soms doordat niemand écht verantwoordelijk is voor energiebesparing. Dit kun je oplossen door iemand (of meerdere personen in een werkgroep) verantwoordelijk te maken voor energiebesparing. Kies bij voorkeur iemand die affiniteit heeft met energiebesparing en ook voldoende zeggingskracht heeft in de organisatie. Voordeel van een werkgroep is dat er iemand vanuit iedere geleding van de organisatie kan deelnemen, zoals een pedagogisch medewerker, een facilitair manager en een MT-lid. Ook een ouder kan hier deel van uitmaken. Dit verhoogt het draagvlak in de organisatie.

>>> Bepaal samen een doelstelling voor energiebesparing

Zonder doel aan de slag gaan, zal niet helpen om echt optimaal resultaat te behalen. Stel daarom een gezamenlijk doel voor energiebesparing. Een mogelijk doel kan bijvoorbeeld zijn om 30% energiebesparing op een locatie te realiseren in 2 jaar. Op die manier kan een plan van aanpak gemaakt worden voor het vervolgtraject en kunnen maatregelen op verschillende momenten in de toekomst ingepland worden.

Tip! Betrek ook de kinderen bij dit energiebesparingsproces. Organiseer bijvoorbeeld een projectweek op de BSO als aftrap en vraag actief naar hun idee van energie besparen!

2. Vooronderzoek

>>> Breng de locaties en het energieverbruik in kaart

Om te kunnen beginnen met energiebesparing moet je eerst weten waar je nu staat. Hiervoor heb je een overzicht nodig van alle locaties met de onderstaande informatie:

- Naam locatie en adresgegevens
- Bouwjaar en verwachte resterende technische levensduur
- Pand in eigendom of huur
- Bruto vloeroppervlak
- Elektriciteitsverbruik per kalenderjaar
- Aardgasverbruik per kalenderjaar (eventueel warmteverbruik in MJ)
- Optioneel: kosten per verbruikscategorie en hoog/laag verbruik

>>> Bepaal met welke locaties moeten worden begonnen

Veel kinderopvangorganisaties hebben meerdere locaties en zomaar op alle locaties aan de slag gaan is niet efficiënt. Daarom maak je een prioritering op basis van de energieprestatie van de locatie. Om de prioritering te bepalen maak je gebruik van de daadwerkelijke energieprestatie op basis van het actuele energieverbruik. Aan de hand van deze gegevens kan een benchmark uitgevoerd worden en kun je de locaties opdelen in drie categorieën: goed, gemiddeld en slecht. Het Waarborgfonds & Kenniscentrum Kinderopvang heeft speciaal voor de Groene Agenda een handige tool ontwikkeld. Het enige wat jij hoeft te doen is de locatie- en energiegegevens invullen en je ontvangt jouw eigen resultaat. >> [Ga direct naar de tool](#)

Tip! Op locaties met een recent bouwjaar, maar een hoog energieverbruik is iets aan de hand. Ga als eerste naar deze locaties.

3. Onderzoek

>>> Bepaal het benodigde type energieonderzoek en vraag een offerte op

Er zijn verschillende soorten energieonderzoeken die op de locatie uitgevoerd kunnen worden. Welk onderzoek je het beste in kunt zetten is afhankelijk van je doelstelling (stap 1), de daadwerkelijke energieprestatie (stap 2) en de resterende technische levensduur van de locatie (stap 2).

- ➔ **Quickscan** Snelle energiescan van de locatie (laaghangend fruit / terugverdientijd ≤ 5 jaar)
- ➔ **Energiescan** Energiescan voor maatregelen (middellange termijn maatregelen / terugverdientijd ≤ 15 jaar)
- ➔ **Maatwerk onderzoek** Compleet maatwerkonderzoek voor energiebesparing (alle mogelijke maatregelen / terugverdientijd ≤ 30 jaar)

Kies het gewenste onderzoek en vraag een offerte aan bij een deskundige partij. Het kan zijn dat er voor verschillende locaties verschillende energieonderzoeken nodig zijn.

>>> Laat het energieonderzoek uitvoeren op de locatie(s)

Als je het juiste type energieonderzoek gekozen hebt, kun je het onderzoek laten uitvoeren. Laat bij voorkeur altijd iemand van de locatie zelf meelopen zodat het onderzoek zelf de eerste interventie vormt voor bewustwording omtrent energiebesparing.

Tip! Het gedrag van personen op de locatie(s) maakt een belangrijk deel uit van het daadwerkelijk energieverbruik. Het onnodig open laten staan van deuren en ramen, het te hoog zetten van de verwarming en het niet uitschakelen van verlichting kan op jaarbasis voor een behoorlijk energieverbruik zorgen wat, zonder kosten te maken, voorkomen had kunnen worden.

4. Beoordelen

>>> Beoordeel de energie bespaarmaatregelen uit het onderzoek

Welke maatregelen je daadwerkelijk wilt laten uitvoeren, is afhankelijk van een aantal beoordelingscriteria. De belangrijkste is de doelstelling, in hoeverre draagt het uitvoeren van de maatregel bij aan het behalen van het energiebespaardoel. Daarnaast is het ook belangrijk dat je de meeste economisch rendabele maatregelen als eerste neemt, dus kies bij voorkeur een maatregel met een korte terugverdiëntijd. Soms heeft een maatregel echter een lange terugverdiëntijd, maar vind je het nemen van de maatregel toch belangrijk. Bijvoorbeeld omdat jouw doelstelling voor energiebesparing hoog is. Afsluitend speelt het beschikbare budget een rol, je moet immers de gekozen maatregelen wel daadwerkelijk kunnen laten uitvoeren.

>>> Kies de meest geschikte maatregelen en vraag een offerte op

Maak op basis van de voorgaande afwegingen een lijst met maatregelen waar je een offerte voor gaat opvragen. Vraag de offertes op en maak een lijst met maatregelen die je daadwerkelijk gaat laten uitvoeren.

Tip! De resterende technische levensduur van het gebouw bepaald hoeveel geld je nog wilt investeren in de locatie voor energiebesparing. Indien er nieuwbouw of renovatieplannen zijn voor de locatie, bekijk dan welke maatregelen nog wel economisch rendabel zijn om te nemen op de locatie. Je neemt dan bijvoorbeeld wel de maatregelen die je in 5 jaar hebt terugverdiend en de echt grootschalige maatregelen zoals aardgasvrij of CO₂-neutraal plan je in op het moment van (ver)nieuwbouw.

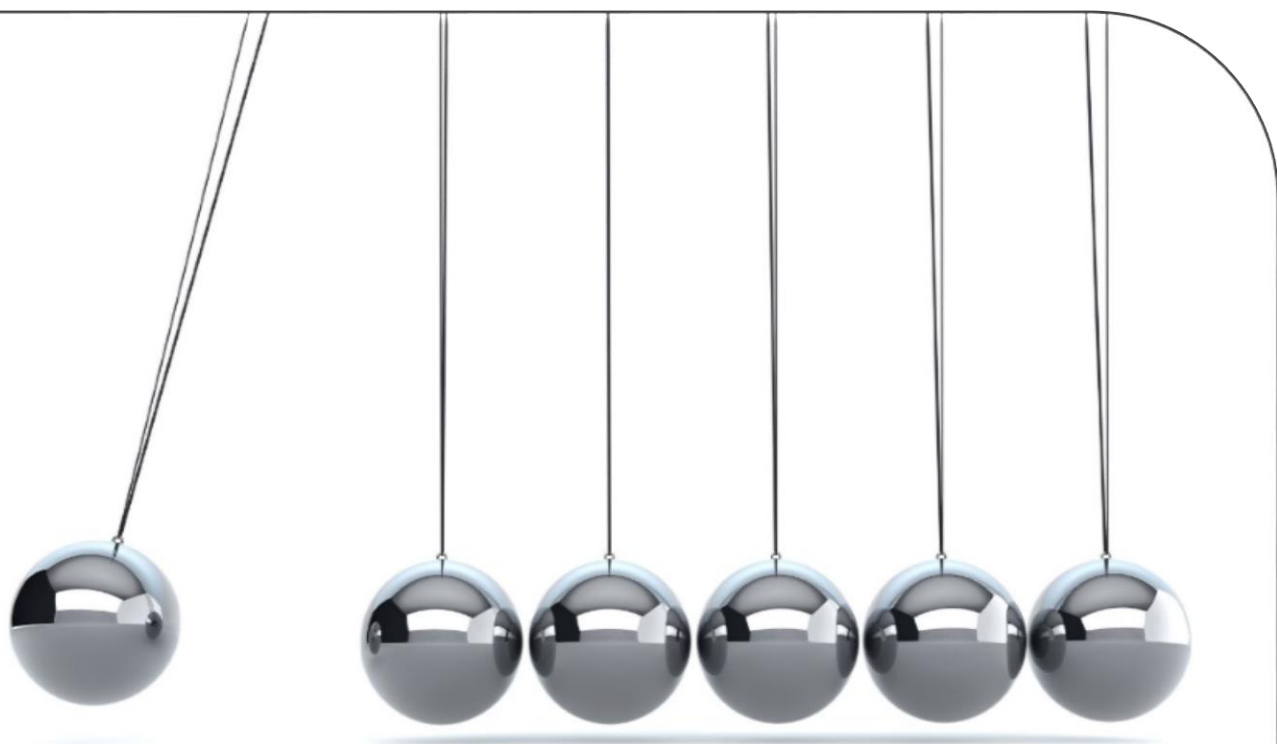
5. Uitvoering

>>> Laat de gekozen maatregelen uitvoeren

Laat de maatregelen door een voldoende deskundige partij uitvoeren. Vaak kan de eigen installateur of onderhoudspartij de maatregelen uitvoeren, denk daarbij aan het vervangen van verlichting voor ledverlichting of het plaatsen van een energiezuinige koelkast. Soms vragen maatregelen echter specifieke kennis en expertise, denk daarbij aan het zo zuinig mogelijk inregelen van de verwarmings- en luchtbehandelingsinstallaties of het isoleren van een dak. Laat deze maatregelen altijd uitvoeren door een voldoende deskundige partij en zorg voor garantie.

Tip! Zorg dat de maatregelen op de juiste manier worden uitgevoerd. Als opdrachtgever kun je hiervoor zorgen door partijen te kiezen die de juiste keurmerken en kwaliteitswaarborgen bezitten. Vraag bijvoorbeeld bij het aan laten leggen van zonnepanelen om een toetsings- en keuringsrapport. Zorg daarnaast voor garantie op zowel de geleverde producten zelf als ook voor garantie op de installatie.

6. Monitoren

>> Bekijk of de maatregelen het gewenste effect hebben gehad

Energiebesparende maatregelen werken pas als ze ook echt effect hebben in de praktijk, dit weet je alleen door te monitoren. Om te monitoren meet je periodiek het energieverbruik, bijvoorbeeld met een slimme meter. Gebruik de tool Energie inzicht uit de Groene Agenda om ieder jaar te kijken in hoeverre de energie-indicator kWh/m²/jaar ook daadwerkelijk naar beneden gaat en of het energiebespaardoel wordt behaald.

>>> Blijf sturen op energiebewust gedrag

Ook met energiezuinige installaties blijft het nodig om op gedrag te letten. Zo zal iedereen er nog steeds aan moeten denken om de verlichting niet onnodig aan te laten staan en de ramen te sluiten als dit mogelijk is. Zet energiebesparing periodiek op de agenda in het overleg met de pedagogisch medewerkers en werk gezamenlijk aan het doel.

Tip! Door middel van de energiethermometer kun je jouw daadwerkelijke energieprestatie gemakkelijk zichtbaar maken. Ook de oudere kinderen begrijpen deze thermometer en niets is zo leuk als het doel behalen en er samen een feestje voor vieren. Het maakt het nog leuker als het bespaarde geld wordt besteedt aan leuke spelmaterialen voor de locatie, zo wordt de locatie ook beloond voor energiebewust gedrag.

De Groene Agenda voor vandaag en morgen!

De Groene Agenda Kinderopvang is ontwikkeld door Waarborgfonds & Kenniscentrum Kinderopvang in samenwerking met Brancheorganisatie Kinderopvang, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang en Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang.

Blijf op de hoogte

Wil je ook op de hoogte blijven van nieuwe kennisitems en toekomstige activiteiten van De Groene Agenda Kinderopvang? [Schrijf je in voor de nieuwsbrief](#) en houd Social Media in de gaten.

